

Afelonne Doek over haar rol als algemene rijksarchivaris⁶

‘We moeten meer meegaan met veranderingen in de maatschappij’

Sinds oktober 2021 is Afelonne Doek aan de slag als algemene rijksarchivaris. Zij verruilde het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) voor het Nationaal Archief (NA). Nu de eerste maanden achter de rug zijn, zocht het *Archievenblad* haar op om te vragen hoe het bevalt en wat haar visie is voor het Nationaal Archief. Ondanks verwoede pogingen van beide kanten om tot een fysieke afspraak te komen, werd het toch een digitale ontmoeting. Qua gesprekstof maakte dat geen verschil: het werd een boeiend gesprek.

Afelonne Doek.

Fijn dat we elkaar nu toch even kunnen spreken. Dat viel nog niet mee. Word je erg geleefd als algemene rijksarchivaris?

‘Het is inderdaad heel druk in deze functie. Mijn agenda zit erg vol, ik ga van afspraak naar afspraak. Zeker de laatste weken, terwijl we dit interview wilden plannen. Ook het

rondetafelgesprek speelde een rol in die drukte. Maar dat is niet erg, ik heb er immers zelf voor gekozen.’

Hoe zijn de eerste honderd dagen bevallen? Was de overgang van het IISG naar het NA groot?

‘Die eerste periode is me ontzettend goed bevallen, en dat

Brononderzoek tijdens Openbaarheidsdag 2022.

doet het nog steeds. Het is erg leuk bij het Nationaal Archief, al was de overgang groot. De organisatie op zichzelf is groter, maar ook de overstap naar de overheid was een grote verandering. Toen ik nog bij het IISG werkzaam was, had ik niet zo'n goed beeld van wat het Nationaal Archief eigenlijk allemaal doet. Het was natuurlijk ook wennen om mee te draaien in de ambtelijke organisatie en je weg te vinden in het ambtelijk verkeer, met alle afspraken en overleggen tussen rijksoverheden en de algemene rijksarchivaris. Het IISG was in die zin kleinschaliger en daar ontbrak het ambtelijke element. Bij het IISG speelden particuliere archieven natuurlijk ook een veel grotere rol dan bij het Nationaal Archief. In die zin is het wel anders, maar mijn start bij het NA voelde echt als een warm bad. Er is hier ontzettend veel expertise, professionaliteit en enthousiasme.'

Spelen particuliere archieven in je huidige functie helemaal geen rol meer? Het Nationaal Archief beheert immers ook particuliere archieven.

'Natuurlijk beheert het Nationaal Archief ook particuliere archiefcollecties. Daar zijn ook collega's voor werkzaam, maar het leeuwendeel van mijn werk betreft de overheidsarchieven, met de Archiefwet en alles wat daarmee samenhangt.'

Hoe ben je in de archiefsector terechtgekomen? Had je al langere tijd de ambitie algemene rijksarchivaris te worden?

'Het is niet zo dat ik al jaren geleden plande om algemene rijksarchivaris te worden, die ambitie kwam pas relatief recent. Ik heb geschiedenis gestudeerd aan de Vrije Universiteit Amsterdam, gevolgd door een postdoctorale studie Historische Informatieverwerking in Leiden. Dat programma is eind jaren negentig ontwikkeld voor afgestudeerde historici om kennis te maken met wat toen nieuwe media waren, zoals internet. Daar leerde je databases ontwerpen en programmeren, zodat ook erfgoedinstellingen gebruik konden maken van deze nieuwe elektronische toepassingen. Denk aan de digitale portalen in musea waarop je een deel van de collectie kunt bekijken.

Zo ben ik op het snijvlak van geschiedenis en ICT terechtgekomen. Toen heb ik enige tijd in Leiden bij het instituut voor Aziëstudies gewerkt en ben vervolgens bij het IISG beland, waar ik natuurlijk mijn passie voor geschiedenis heel mooi kon combineren met mijn ICT-vaardigheden. Zo ben ik in het collectieveld gerold, niet alleen archieven maar ook collecties. Bij het IISG ligt twintig kilometer archief, maar de collectie is veel breder. Dat loopt uiteen van vlaggen tot objecten en affiches. Daarom heb ik het altijd over collectiebeheer en collectiewerk, dat is breder dan de focus op de archieven. En bij het IISG werkte ik vanaf 2003 in verschillende functies, maar wel altijd op het snijvlak van collecties en ICT.'

Van buitenaf krijg je de indruk dat het IISG vooroploopt in erfgoedland bij het ontwikkelen van nieuwe digitale toepassingen om collecties beter te ontsluiten. Zie je dat ook zo? En wat zijn de belangrijkste wapenfeiten uit de tijd dat je daar werkzaam was?

'Het IISG was al heel lang bezig met digitale ontwikkeling. Er komt dan een moment dat je te maken krijgt met de wet van de remmende voorsprong. Dat hebben we met elkaar weer weten te kantelen; dat we vervolgens qua ontwikkelingen weer in de voorhoede terechtgekomen zijn, vind ik echt een enorme prestatie. Dat hebben we natuurlijk samen gedaan. Als directeur kun je trekken en sturen, maar de medewerkers doen het meeste werk. Het belang van een goede collectie-infrastructuur voor onderzoek hebben we daar echt goed neergezet. Zonder bronnen geen onderzoek. Omgekeerd geldt tegenwoordig hetzelfde: zonder onderzoek geen bronnen, want onderzoeksdata vormen op hun beurt weer bronnen die aan de collectie toegevoegd kunnen worden.'

Heeft de bijzondere vorm van het IISG als onderzoeksinstituut én collectiebeherende instelling daarbij geholpen?

'Dat heeft zeker een rol gespeeld, vooral bij technische toepassingen die voor een betere toegankelijkheid en een beter beheer van de collecties zorgen. *Named entity recognition* is daar een voorbeeld van, net als *handwritten text recognition*, »

Rondtafelgesprek in de Tweede Kamer over de nieuwe Archiefwet.

» waar ook veel archiefdiensten druk mee bezig zijn. Daarnaast heb ik me, toen ik eenmaal directeur Collecties en Digitale Infrastructuur werd, ervoor ingespannen het IISG ook landelijk meer bekendheid te geven. Het instituut was vooral internationaal gericht, maar in Nederland niet zo bekend. Door deel te nemen aan allerlei samenwerkingsverbanden hebben we toen ook nationaal veel kennis kunnen delen met Nederlandse erfgoedpartners.'

Wat is je visie voor de komende jaren om het Nationaal Archief verder te brengen? Wat zullen de speerpunten van je beleid zijn?

'Waar het Nationaal Archief voor staat zal natuurlijk niet veranderen. Dat is het recht op informatie voor elke burger, als hoeksteen van de democratie. Wel denk ik dat we meer met veranderingen in de maatschappij moeten meegaan, zodat we de duurzame toegankelijkheid van alle informatie die we beheren over de komende jaren kunnen borgen. Daarvoor moeten we als archiefinstellingen met elkaar samenwerken. Het vraagt ook een andere, intensievere vorm van samenwerking. Als je de komende vijf jaar als uitgangspunt neemt, dan komt er een nieuwe Archiefwet aan. Om die te implementeren met alles wat daarbij komt kijken, is veel samenwerking nodig. Niet alleen van de kant van archiefinstellingen maar ook voor archiefvormers. Daarnaast vind ik diversiteit en inclusie van groot belang. Het meerstemmig maken van de toegang tot informatie zie ik als een verantwoordelijkheid van het archiefveld. Archieven en vaak de toegangen daartoe zijn gevormd vanuit een bepaald perspectief, met een bepaalde terminologie, maar het is

Duurzame toegankelijkheid van informatie is alleen haalbaar als we intensief met elkaar samenwerken⁶

belangrijk daarnaast ook andere perspectieven aan te bieden, wanneer je informatie uit die archieven tot je wilt nemen.'

Je noemt samenwerking in archievenland als belangrijk element. Hoe kijk je in dat licht aan tegen de voorgenomen uittreding van het Rijk uit de Regionale Historische Centra? Wil je met het Nationaal Archief die samenwerking in een andere vorm gieten?

'Of de minister wil deelnemen aan gemeenschappelijke regelingen, is een keuze van de minister. Dat neemt niet weg dat we als archiefveld heel veel uitdagingen delen, zoals de broodnodige verbeteringen van de informatiehuishouding, de veranderingen voortkomend uit de nieuwe Archiefwet, maatschappelijke discussies over inclusiviteit en de omgang met koloniale archieven. Het zou zonde zijn om daarin niet samen op te trekken. Wat betreft de RHC's begrijp ik heel goed dat het besluit van de minister lastig is voor deze instellingen, maar voor mij staat dat los van de wil om juist veel samen te werken met elkaar, gezien de vele gedeelde uitdagingen. Duurzame toegankelijkheid van informatie is alleen haalbaar als we intensief met elkaar samenwerken.'

Een grote uitdaging daarin is natuurlijk het e-depot, dat veel archiefdiensten druk aan het ontwikkelen zijn. Er wordt daarbij vaak naar het Nationaal Archief gekeken om een voortrekkersrol te nemen. Hoe zie je daarin de rol van het Nationaal Archief bij ontwikkelingen in de archiefsector, bijvoorbeeld op het gebied van kennisdeling?

'Die rol moet vooral voortkomen uit samenwerking en uitwisseling. Ik denk niet dat het Nationaal Archief per se de waarheid in pacht heeft bij alle ontwikkelingen. Ik denk dat bijvoorbeeld gemeentearchieven en regionale historische centra wat dichterbij de burger staan. Ze hebben een veel directer contact en weten daarom misschien wel beter wat de behoeften zijn van gebruikers. Deels is de groep gebruikers ook anders. Bij het Nationaal Archief richt onderzoek zich vaak op de relatie tussen het overheidshandelen en de burger, terwijl archiefgebruikers van gemeentearchieven vaker lokaal geïnteresseerd zijn. Dus van die ervaringen kunnen we leren. Tegelijkertijd is het Nationaal Archief natuurlijk wel een grote instelling met veel mensen en middelen, wat je de mogelijkheid geeft in bepaalde gevallen aanjager te zijn om ontwikkelingen voort te sturen.'

'Het e-depot is natuurlijk erg ingewikkelde materie op zich. Vanuit mijn IISG-tijd weet ik wat er allemaal komt kijken bij zaken als de certificering van een e-depot, het inrichten van al die organisatieprocessen, het ontwikkelen van de toegang, van persistente identificatie. Als iedereen zelf het wiel gaat uitvinden, is dat zonde. KIA is een goed platform, maar we zouden

Boekpresentatie over Johan de Witt en uitreiking van een originele, ingelijste tekening van Jean Marc van Tol.

Bezoek van prinses Beatrix ter gelegenheid van het 40 jarig jubileum van Stichting Werkgroep Herkenning in het Nationaal Archief.

kunnen kijken hoe we die kennisdeling daarover breder kunnen organiseren. In het Netwerk Digitaal Erfgoed worden daarin stappen gezet, maar dat kan natuurlijk nog groeien. Met de RHC's voeren we op dit moment gesprekken hoe we de samenwerking praktisch en strategisch kunnen vormgeven.'

Het belang van goede archivering is de laatste jaren veelvuldig in het nieuws geweest. Welke rol zie je voor het Nationaal Archief bij het meer voor het voetlicht brengen van dit belang bij zowel het grote publiek als de politiek?

'Er is nu heel veel aandacht, en binnen de Rijksoverheid ook geld, om iets te doen aan die informatiehuishouding. Men ziet nu wat slechte informatiehuishouding teweeg kan brengen en hoe het de mensen en de maatschappij raakt. Dat willen we niet meer. Het bewustzijn om daar wat aan te doen is nu erg sterk. Daarvan kunnen we als archiefinstelling de vruchten plukken om met onze kennis en expertise archiefvormers te helpen die informatiehuishouding beter op orde te krijgen. Bijvoorbeeld bij het archiveren van e-mails en berichtenapps.'

Werkt het in de praktijk ook zo? Heeft het Nationaal Archief die sterke positie, of blijven het toch de ministeries die uiteindelijk bepalen wat er gebeurt?

'Onze adviesrol groeit nog steeds. Meer en meer raken ook de mensen bij archiefvormers ervan overtuigd dat informatiebeheer echt een vak is en professionals nodig zijn om dat goed vorm te geven. Dat is wel een breuk met de afgelopen decennia, waarbij men dacht dat de digitale wereld eenvoudiger was, waardoor er veel professionals met vakkennis zijn verdwenen of wegbezuinigd. Iedere medewerker kon immers wel iets opslaan op de computer. Dit is ook op de

ministeries gebeurd, maar die hebben inmiddels wel een ommezwaai gemaakt. De Archiefwet scheidt kaders. Je moet met elkaar in gesprek over hoe je binnen die kaders de afspraken vormgeeft. Je hebt nu eenmaal geen absolute doorzettingsmacht.'

Het is veelgehoorde kritiek op de Archiefwet, dat je als toezichthouder geen harde sancties tot je beschikking hebt. Zou dat moeten veranderen in een nieuwe wet, denk je?

'Ik kan daar niet veel over zeggen. Het Nationaal Archief is geen toezichthouder maar adviseur en bewaarplaats. Er bestaan zowel in de huidige als in de nieuwe Archiefwet mogelijkheden tot sancties als overheden zich niet aan die wet houden. Deze zijn niet bij het Nationaal Archief belegd, maar bij de minister van OCW.'

Vanuit de archiefsector is er veel kritiek geuit op de nieuwe Archiefwet die in de maak is. Wat vind je van de conceptwet die voorligt?

'Als algemene rijksarchivaris is het niet aan mij om een inhoudelijke waardering aan de wet te geven, omdat ik in die functie ook als adviseur betrokken ben bij het wetsvoorstel. Ik denk wel dat deze wet een aantal stappen in de goede richting zet en beter aansluit bij de digitale werkelijkheid van nu dan de huidige wet. De zorgen over de uitvoering en de gevolgen voor openbaarheid zie ik ook. Ik hoop dat in het Archiefbesluit en de Archiefregeling voldoende handvatten worden geboden, zodat met die openbaarheid goed omgegaan kan worden.'

Wat vind je van het concept 'onthefving van overbrenging' dat in de nieuwe Archiefwet geïntroduceerd wordt?

Voorziet het in een noodzakelijke behoefte of leidt het in de eerste plaats tot verdere openbaarheidsbeperkingen?

'Organisaties komen niet gemakkelijk in aanmerking voor ontheffing van de overbrengingsverplichting. Daar zijn heel strenge eisen voor. Je moet dan de duurzame toegankelijkheid kunnen waarborgen. Het is een zwaar traject, waarbij archiefvormers niet zonder meer kunnen bepalen dat ze archieven niet willen overbrengen omdat ze dat beter uitkomt. In het Archiefbesluit en de Archiefregeling moet dat nog nader worden uitgewerkt.'

Maar die zijn helaas nog steeds niet bekend...

'Dat klopt, maar ook dat is nog een uitgebreid traject met verschillende consultatierondes. Alle partners die belangen hebben bij de wet- en regelgeving, zitten daarbij aan tafel. Ik vertrouw erop dat daar de nadere regelgeving zorgvuldig opgesteld wordt.'

Recentelijk is het kabinet-Rutte IV geïnstalleerd. Rutte III viel over de toeslagenaffaire, waarin falend archiefbeleid een belangrijke rol speelde. Beterschap, nieuw elan en een andere bestuurscultuur werden beloofd, maar de portefeuille archiefbeleid is in Rutte IV gedegradeerd van ministeriële portefeuille tot een taak van de staatssecretaris. Wat vind je daarvan?

'Ik denk niet dat de bestuurscultuur afhangt van de vraag of informatiebeleid onder een minister of een staatssecretaris >>

» valt. Ik denk dat het bewustzijn dat je als rijksambtenaar voor de maatschappij werkt, belangrijker is. Dat je in je handelen en keuzes inzicht kunt bieden en dat je daar verantwoording over aflegt. Het werk dat je doet is namens en voor de burger en de maatschappij. Als burger hoeft je het niet eens te zijn met de beslissingen die de overheid neemt, maar het handelen op zich moet wel transparant zijn. Als overheid moet je over je keuzes verantwoording kunnen afleggen, zodat controleerbaar is op basis waarvan die keuzes gemaakt zijn. Om het voorbeeld van de toeslagenaffaire aan te halen: waar zijn de algoritmes gebleven op basis waarvan mensen zijn aangeschreven? Het besef dat je handelen als ambtenaar consequenties heeft voor burgers en dat je daarover verantwoording kunt afleggen, is van groot belang. Het normaliseren van die transparantie als uitgangspunt is, denk ik, het belangrijkste in die vernieuwing van de bestuurscultuur. Het archievenveld kan in dat bewustwordingsproces een belangrijke rol vervullen, door het adviseren en delen van kennis en expertise.'

Onlangs nam je deel aan het rondetafelgesprek over de nieuwe Archiefwet. Welk gevoel heb je meegenomen van dat gesprek? Gaat het goedkomen met de nieuwe wet?

'Over het algemeen denk ik dat het een goed gesprek was, met een grote variatie aan gesprekspartners in drie rondes. De vragen van de Kamerleden waren daarin goed en nuttig. Ik hoop dat het gesprek een vervolg krijgt in het Kamerdebat dat nog gaat plaatsvinden. Met name het verhaal van Pauline Broekema in de laatste gespreksronde over de betekenis die archieven kunnen hebben voor gebruikers, was erg aansprekend, waarbij het belang van archiveren op een heel mooie manier naar voren kwam.'

Het belang van openbaarheid kwam daarin toch ook aan bod? Dat we als burgers de mogelijkheid hebben om aan waarheidsvinding te doen in het archief?

'Zeker. Tegelijkertijd moeten we dat beeld van vele beperkt openbare archieven met elkaar zien te veranderen. Het leeuwendeel van de archieven is immers openbaar. Wat niet openbaar is, is in feite beperkt openbaar: openbaar onder voorwaarden. Aan sommige daarvan is makkelijker

Bezoek Rajendre Khargi, ambassadeur van Suriname.

Ik vind het erg belangrijk dat we meerstemmigheid in de toegang tot informatie creëren⁶

te voldoen dan aan andere, maar vrijwel iedereen die bij het Nationaal Archief een aanvraag doet voor inzage in beperkt openbaar archief, krijgt dat. Geheime archieven bestaan er in die zin eigenlijk niet. Het beeld bestaat dat Nederland vol ligt met gesloten, geheime archieven, maar dat is niet zo.'

Bij het Nationaal Archief moet je wel, voordat je eventueel toegang krijgt, een zeer uitgebreide, academische onderzoeksofzet indienen. Schept dat geen ongelijkheid ten opzichte van de familieonderzoeker die simpelweg wil weten wat er met opa is gebeurd in de Tweede Wereldoorlog?

'Dat is de menselijke maat die je zou willen toepassen. Het lastige met wet- en regelgeving rond privacy is dat die best hard gesteld is. Het ingewikkelde is dat je met onderzoek naar nog levende personen nooit weet of de persoon in kwestie het zou waarderen dat een onderzoeker contact met hem of haar maakt. Je weet dus ook niet of die persoon een eventuele soepele omgang met privacywetgeving op prijs zou stellen. Dit zijn dilemma's waarmee natuurlijk niet alleen het Nationaal Archief worstelt, maar waar iedere archiefdienst mee te maken krijgt. Als je daarin iets zou willen veranderen, zou je dat gezamenlijk moeten doen. Het blijft ontzettend lastig, want je hebt je te bewegen binnen de wet- en regelgeving, anders wordt het willekeurig.'

Als nationale archiefbewaarpplaats ligt het Nationaal Archief daardoor misschien ook wel onder een vergrootglas, zodat je extra voorzichtig met die dilemma's omgaat?

'Ik vind ook dat wij daarin een voorbeeldfunctie hebben. Dat we goed met die dilemma's omgaan en zo zorgvuldig mogelijk de verschillende belangen afwegen. Aan de ene kant wil je mensen helpen en zien we het grote maatschappelijk belang. Tegelijkertijd wil je ook aan wet- en regelgeving voldoen, omdat die regels natuurlijk ook gemaakt zijn om de privacy te beschermen. Als het makkelijk was, zou iedereen eenvoudig de juiste keuze kunnen maken, maar dit blijven lastige afwegingen.'

De AVG is er natuurlijk vooral gekomen om datagiganten als Google en Facebook een halt toe te roepen. Zijn wij als archiefdiensten niet het braafste jongetje van de klas geworden bij bijvoorbeeld het afschermen van gegevens van potentieel levende personen van decennia geleden?

'Ik weet niet of wij als archiefdiensten het braafste jongetje van de klas zijn.'

Iets anders. Het gerucht gaat dat er na het afzwaaien van Yvonne Bos-Rops geen mediëvisten meer bij het Nationaal

Ontmoeting met de rijksarchivaris van Suriname, Rita Tjien-Fooh.

Archief werkzaam zijn. Klopt dat?

‘Ja, dat is een goed punt. Het klopt dat er sinds kort geen specialist mediëvistiek meer in huis is bij het Nationaal Archief. Dat geldt ook wel voor andere specialismen en is iets wat je meer en meer ziet in archief- en erfgoedinstellingen. Er gaat een generatie met pensioen die beschikt over zeer specialistische en inhoudelijke kennis, bijvoorbeeld bij het lezen van oude handschriften.’

Hoe zorgt het Nationaal Archief ervoor dat er onder het personeel voldoende expertise aanwezig is en blijft om zorg te dragen voor de heterogene collectie?

‘We hebben er intern veel aandacht voor om dat op te lossen. Je kunt natuurlijk specialisten werven, maar dat valt niet mee. Mediëvisten, om dat voorbeeld te gebruiken, zijn dun gezaaid. Je wilt in ieder geval dat de basiskennis gehandhaafd blijft en dat die kennis zich ook verspreidt onder het personeelsbestand. Kennisdeling binnen de sector zou daarin een belangrijke rol kunnen spelen.’

Zouden de archiefopleidingen daarin misschien ook een rol kunnen spelen?

‘Misschien wel, dat zouden we met elkaar moeten verkennen. Het Nationaal Archief is intern bezig met het ontwikkelen van een plan om meerdere specialismen als onderdeel van functies vast te leggen, zodat daar gericht op geworven kan worden. Dat kunnen we prima delen met andere organisaties die met hetzelfde probleem worstelen. Ongetwijfeld leven er bij andere archiefdiensten ook ideeën hoe je dit zou kunnen opvangen, die weer waardevol voor het Nationaal Archief kunnen zijn. Hoe je het precies oplost blijft natuurlijk per instelling anders. Daarin spelen ook de krapte op de arbeidsmarkt en budgetten een rol. Je hebt veel taken als archiefdienst, dus het blijft een afweging hoe je beschikbare middelen besteedt.’

Dan nog even over de opleiding. Het is gebruikelijk dat de algemene rijksarchivaris het diploma Archivistiek A bezit of behaalt na indiensttreding in de functie. Dit diploma is immers nog altijd verplicht volgens de huidige Archiefwet. Ben je van plan de opleiding te gaan volgen nu de diploma-eis in de nieuwe Archiefwet lijkt te vervallen?

‘Dat de diploma-eis in de nieuwe wet lijkt te vervallen zou voor mij geen reden zijn de opleiding daarom niet te volgen. Ik denk zelf dat het voor de functie die ik heb niet noodzakelijk is om het diploma Archivistiek te hebben. Er is voldoende kennis en kunde om mij heen van mensen die mij adviseren op allerlei gebied. Zelf heb ik veel kennis op het gebied van digitale archivering. Kennis over de uitdagingen rondom digitale archivering en de samenwerking die daarbij van belang is. Ook in mijn rol als bestuursvoorzitter van het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE) draag ik die kennis uit. Ik heb veel kundige collega's die mij inhoudelijk kunnen voorzien van alle informatie die ik nodig heb, waardoor ik niet de noodzaak zie zelf dat diploma te bezitten. Mocht in de praktijk blijken dat het voor een goede uitoefening van de functie onontbeerlijk is, dan zal ik dat heroverwegen. Voor de functie van algemene rijksarchivaris en directeur Nationaal Archief zijn ook andere kwaliteiten nodig, die ik meebreng, anders had ik hier natuurlijk ook niet gezeten.’

Speelt voor jouw besluit het diploma wel of niet te willen behalen nog een rol dat het standpunt van KVAN inmiddels is veranderd? Nu de vereniging geen steun lijkt te krijgen voor een kwaliteitsregister, wil men toch de diploma-eis behouden.

‘Nee, dat is iets van de vereniging en speelt voor mijn overwegingen geen rol.’

Ter afsluiting, hoe zie je de archiefsector over 20-25 jaar?

‘Ik hoop voor het archievenveld dat we over twintig jaar een stevige samenwerking met overheden hebben bereikt, ten behoeve van de informatievoorziening en het recht op informatie voor de burger. Ik denk niet dat door voortgaande digitalisering en techniek de behoefte aan de kennis en expertise van informatieprofessionals zal afnemen. Die behoefte zal blijven bestaan, maar zal aan verandering onderhevig zijn. Voor de gebruiker hoop ik dat tegen die tijd collecties aan elkaar zijn verbonden, zodat vinden wat je zoekt eenvoudig wordt. De Nationale Strategie Digitaal Erfgoed waar we nu met het NDE druk mee bezig zijn, werkt daaraan. Belangrijk daarin is dat we zoeken en vinden niet te moeilijk maken, maar zo veel mogelijk rekening houden met de digitale kloof, zodat ook minder digitaal vaardige mensen gebruik kunnen maken van onze diensten. Daarnaast vind ik het erg belangrijk dat we meerstemmigheid in de toegang tot informatie creëren, zodat iedereen zich uitgenodigd voelt van die informatie gebruik te maken. Daarbij hoort ook het vermijden van verouderde terminologie die je vandaag de dag helemaal niet meer wilt gebruiken. Zo zorgen we ervoor dat de informatie die we in onze archieven beheren straks ook voelt als informatie van en voor iedereen.’ [16](#)